

Faktury ZA ELEKTŘINU

● **Vlastním firmu na výrobu stavebních materiálů. V posledních letech jsme investovali do rozšíření výroby a nákupu strojů. Nárůst nákladů na elektřinu nám pomohla kompenzovat instalace malé střechní elektrárny na střeše haly. Po instalaci strojů a elektrárny se ovšem změnila struktura faktur za elektřinu. Obzvláště kolonka „nevyžádaná dodávka jalové energie“ na faktuře za elektřinu se násobně zvýšila. Také je nám účtována tzv. „přirážka za účinník“. Vzhledem k celkovým nákladům na elektřinu se jedná o marginální částky, nikoliv ovšem zanedbatelné. Doma si sleduji spotřebu elektrické energie a podobné poplatky na fakturách za energii mi nejsou účtovány. Zajímalo by mě, jak je to s účtováním jalové energie a přirážky za účinník v cenách elektrické energie. Na základě čeho a komu jsou účtovány? Kdo stanovuje jejich cenu – dodavatel nebo právní předpis?**

Ve fakturách za elektrickou energii je mnohdy těžké se vyznat. Pryč jsou doby, kdy se za elektřinu platilo en bloc bez toho, aby nás zajímali poplatky za distribuci, na podporu obnovitelných zdrojů nebo poplatky za jalovou elektřinu. Časy se ovšem mění a jsou to paradoxně faktury, které nám často napovědí, kde lze ušetřit.

Základ právní úpravy účtování nevyžádané dodávky jalové energie a přirážky za účinník je obsažen v zákoně č. 458/2000 Sb., energetický zákon (dále jen „Energetický zákon“), na který navazuje značné množství podzákoných právních předpisů. Energetický zákon v § 17 stanovuje, že správním úřadem pro výkon regulace v energetice je Energetický regulační úřad (dále také jen „ERÚ“). ERÚ na svých internetových stránkách zveřejňuje cenové rozhodnutí o regulovaných cenách souvisejících s dodávkou elektřiny. Cenová rozhodnutí jsou obvykle zveřejněna do konce listopadu roku předcházejícímu roku, pro který je cenové rozhodnutí vydáváno.

Jak cena za nevyžádanou dodávku jalové elektřiny, tak i cenová přirážka k cenám elektřiny za nedodržení tzv. neutrálního pásma účinníku, jsou také regulovanými složkami ceny za distribuci elektrické energie a jsou každoročně stanovovány v cenovém rozhodnutí

Energetického regulačního úřadu. I když se oba pojmy na první pohled kryjí, je nutné rozlišovat cenu za dodávku jalové energie od přirážky za nedodržení neutrálního pásma účinníku.

> **Neutrální pásmo účinníku?** Účinník je fyzikální veličina, která vyjadřuje poměr činného k celkovému příkonu. Podle vyhlášky č. 541/2005 Sb. o pravidlech trhu s elektřinou, konkrétně dle ustanovení § 5 odst. 18: „provozovatel distribuční soustavy účtuje za nedodržení rozmezí hodnot účinníku cenu stanovenou cenovým rozhodnutím Úřadu.“ Povinnost dodržovat uvedené „neutrální“ pásmo účinníku při odběru elektrické energie je uložena Energetickým zákonem a řízena (vymáhána) pomocí tarifní politiky Energetického regulačního úřadu. ERÚ prostřednictvím svých cenových rozhodnutí každoročně stanovuje neutrální pásmo a také výše přirážky - tarifu, která je následně účtována k cenám elektřiny za jeho nedodržení. Smyslem dodržování neutrální hodnoty účinníku je dosažení efektivního přenosu a distribuce elektrické energie bez zbytečných ztrát.

Dle aktuálního cenového rozhodnutí ERÚ 2/2014 se účinník vyhodnocuje v každém odběrném místě, ve kterém dochází k odběru elektřiny z distribuční soustavy na napěťových hladinách vysokého napětí (VN) a velmi vysokého napětí (VVN). Pro domácnosti není hodnota účinníku sledována a domácnosti nejsou za jeho nedodržování (prozatím) sankcionovány. Podobně je tomu také i u nevyžádaných dodávek jalové energie.

V odběrných místech, kde není dodržována neutrální hodnota účinníku, pak musí odběratel počítat s vyšší pořizovací cenou elektrické energie, jelikož je mu účtována procentní přirážka k cenám elektřiny dle příslušného cenového rozhodnutí. Pokud se interval účinníku pohybuje v mezích 0,95–1,00, neplatí zákazník žádnou cenovou přirážku. Pokud je vypočtený účinník podle naměřených hodnot menší než 0,95, je taková dodávka sankcionována cenovou přirážkou, která navyšuje cenu elektřiny.

> **Nevyžádaná dodávka jalové energie do sítě?** Nevyžádaná dodávka jalové energie do distribuční sítě ze strany zákazníka nebo výrobce představuje také nežádanou zátěž a ztráty v distribuční síti. Proto je taková dodávka také zpoplatněna. Pro rok 2015 je cena za do-

dávku jalové energie stanovena ve výši 440 Kč/MVArh.

Obecně lze konstatovat, že u cen za dodávku jalové energie lze spatřovat jejich postupné zvyšování. Do roku 2011 byla cena jalové energie ve výši 400 Kč/MVArh. Cenové rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. 5/2011 ovšem přineslo z pohledu plateb navýšení regulované ceny za dodávku jalové energie do sítě na 440 Kč/MVArh. Dodávka jalové energie realizovaná v rámci kapacitního účinníku 0,999-1 ovšem není zpoplatněna, pokud trvá méně než 90 sekund. Pokud trvá déle, je taková dodávka zpoplatněna také cenou ve výši 440 Kč/MVArh. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou na kapacitu distribučních a přenosových soustav vyvíjeny stále vyšší nároky, které vyvíjejí tlak na minimalizaci ztrát v síti, lze očekávat, že v budoucnosti může dojít k dalšímu navýšení této regulované složky.

Oba výše uvedené poplatky musí být dle § 9 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 210/2011 Sb., o rozsahu a náležitostech a termínech vyúčtování dodávek elektřiny obsaženy v příslušném vyúčtování za elektřinu. Vyúčtování dodávek elektřiny a souvisejících služeb by mělo obsahovat samostatně vyčíslený údaj o jednotkové ceně, množství a celkové platbě za nedodržení účinníku ($\cos \phi$) a nevyžádanou jalovou dodávku.

> **Řešení** – náklady placené za jalovou energii nebo účinník lze ovšem optimalizovat. V současnosti již na trhu působí široké množství společností, které nabízejí servis a poradenství se zaměřením na zvyšování energetické účinnosti a snižování nákladů na dodávku elektrické energie. Zlepšením hodnoty účinníku, nebo použitím kompenzačních zařízení, lze dosáhnout snížení odběru jalové energie a snížení faktur za energii. Zhodnocení ekonomické rentability takového řešení bude ovšem záležet na výši potenciálních úspor a nákladů na pořízení, instalaci a provoz takových zařízení. ×

Mgr. Pavel Vintr, advokát
Mgr. Michal Fógel, advokátní koncipient
bpv Braun Partners